



## ความรู้ ทศนคติแนวคิดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ของวัยรุ่นชุมชนศรีประดู่

### Knowledge Attitude Concept and Factor about Breastfeeding in Sripradu Teenagers

นฤมล อังศิริศักดิ์, ธารทิพย์ จิรภัฏจนะ  
ภัทรพร อรัณยภาค, วารุณี เพ็ญไร  
คณะพยาบาลศาสตร์ ม.สยาม  
E-mail: nlm\_058@hotmail.com

#### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ ทศนคติ แนวคิดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของวัยรุ่นชุมชนศรีประดู่ กลุ่มตัวอย่างคือวัยรุ่นในชุมชนศรีประดู่ อายุระหว่าง 13-19 ปี จำนวน 11 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความรู้และทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าความสัมพันธ์โดยใช้สูตร Chi-square test รวมทั้งนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ โดยการทำ Content analysis ผลการศึกษาพบว่าวัยรุ่นในชุมชนศรีประดู่ มีความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 63.63 และมีทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 90.91 โดยที่ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับของความรู้และทัศนคติในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าความรู้และทักษะเป็นสิ่งสำคัญต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ถ้าไม่มีความรู้ก็จะไม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ ส่งผลให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ลดน้อยลง และสมาชิกในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นต้นแบบและแรงผลักดันในการช่วยส่งเสริมให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ประสบความสำเร็จมากขึ้น และได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากการเรียนในสถาบันการศึกษาและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การส่งเสริมความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่นั้นจึงควรมุ่งเน้นการให้ความรู้ที่ถูกต้องทั้งในวัยรุ่นและครอบครัว จัดหาแหล่งสนับสนุนคอยให้คำปรึกษาช่วยเหลือ เพื่อให้วัยรุ่นมีความรู้และทัศนคติที่ดี นำไปสู่การเพิ่มอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากขึ้นในอนาคต

**คำสำคัญ:** ความรู้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทัศนคติการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มารดาวัยรุ่น

#### ABSTRACT

The objectives of this research were to study the knowledge attitude concept and factor about Breastfeeding of teenagers in Sripradu community. The sample group was 11 teenagers aged 11-19 years old. Collect information by evaluation form about knowledge and attitude of breastfeeding and interviewing about opinion to breastfeeding. All data



analyzed using percentage, frequency distribution, average, standard deviation, Chi-square test and analyze quality data by content analysis.

The results showed teenager in Sripradu community had the knowledge about breastfeeding in high level, average 63.63 % and had attitude about breastfeeding in medium level average 90.91 %, respectively. In addition, there was no statistically significant different among personal factor with knowledge and attitude about breastfeeding. They thought knowledge and skill are important for breastfeeding. Moreover, in them opinion family members are prototype and impulsion them to breastfeeding. Most teenagers get knowledge about breastfeeding from school and electronic media. So, how to increase the number of breastfeeding should focus on educate good attitude, support and advice for teenager and family.

**KEYWORDS:** Knowledge of breastfeeding, Attitude of breastfeeding, Teenage Pregnancy

## บทนำ

ประเทศไทยโดยกระทรวงสาธารณสุขได้มีการรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวดังแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) และในปี พ.ศ. 2546 ได้แนะนำให้แม่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนานอย่างน้อย 6 เดือน โดยสามารถให้นมแม่ต่อไปพร้อมกับอาหารเสริมตามวัย สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) กำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนให้มีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50 (Ministry of Public Health, 2014) และได้มีการรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กันอย่างแพร่หลาย แต่จากสถิติของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2551-2552 ซึ่งรายงานโดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุขเป็นรายงานเฉพาะกิจในโครงการโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวพบว่าประเทศไทย ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังเป็นเวลา 6 เดือนเท่ากับ ร้อยละ 24.50 และ ร้อยละ 29.60 ตามลำดับ (นิพนธ์พร วรมงคลและคณะ, 2553)

วัยรุ่นเป็นกลุ่มสำคัญที่จะเป็นแม่ในอนาคตเนื่องจากอยู่ในวัยเจริญพันธุ์ รวมทั้งอัตราการเกิดมีชีพของทารกที่เกิดจากแม่ที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี ยังคงมีแนวโน้มที่สูงขึ้นในปัจจุบัน จากรายงานสถิติสุขภาพ

โลก 2013 (World Statistics 2013) ขององค์การอนามัยโลก พบว่าประเทศไทยมี “อัตราการคลอดบุตรของวัยรุ่น” อยู่ที่ 47 คน ต่อสตรี อายุ 15-19 ปี พันคน ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 2 ในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน และจากการศึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่มีอายุแตกต่างกัน พบว่าวัยรุ่นมีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ค่อนข้างต่ำ รวมทั้งอัตราการไม่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูงเป็น 2 เท่า ของวัยผู้ใหญ่ จึงชี้ให้เห็นว่าวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากขึ้น การให้นมแม่เป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นในด้านค่ารักษาพยาบาล เพราะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายจากการซื้อนมและอุปกรณ์ในการให้นม และประโยชน์ที่สำคัญคือทารกที่รับนมแม่จะแข็งแรงมีภูมิต้านทานไม่เจ็บป่วยบ่อย รวมทั้งเป็นการสร้างเสริมความรักความผูกพันที่มีต่อตัวแม่ วัยรุ่นและบุตรด้วย

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น การส่งเสริมให้วัยรุ่นมีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้วัยรุ่นเหล่านั้นเมื่อมีครอบครัวและมีลูกก็จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากขึ้น ทั้งนี้ครอบครัววัยรุ่นที่มีรายได้น้อยส่วนใหญ่ เมื่อวัยรุ่นจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จะเริ่มทำงานมีครอบครัวและมีบุตรเมื่ออายุน้อย ในขณะที่พื้นฐานฐานะทางสังคมยังบีบบังคับให้ต้องกลับไปทำงาน ซึ่งส่งผลให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ลดลง ทัศนคติเป็นเรื่อง



ของความคิด ความเข้าใจ และการยอมรับของแต่ละบุคคลซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจในการจะปฏิบัติหรือไม่ ดังนั้นในผู้ที่มีทัศนคติและความเชื่อที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก็มีแนวโน้มในการตัดสินใจเลี้ยงลูกด้วยนมผง แต่หากมีทัศนคติและความเชื่อที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก็มีแนวโน้มในการตัดสินใจเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ง่าย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการสำรวจ ความรู้ทัศนคติ แนวคิดและปัจจัยของวัยรุ่นที่มีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพื่อนำผลไปใช้ในการวางแผนการส่งเสริมให้เกิดการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในอนาคต

ชุมชนศรีประดู่ ตั้งอยู่ในเขตภาษีเจริญ ปรากฏเป็นชุมชนที่จัดตั้งตามระเบียบกรุงเทพมหานครเมื่อปี 2549 ชุมชนตั้งอยู่ที่ หมู่ 2 แขวงบางจากและคูหาสวรรค์ เขตภาษีเจริญ มีประชากรทั้งหมด 652 คน แบ่งเป็นชายจำนวน 310 คน และประชากรหญิงจำนวน 342 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 167 ครัวเรือน ทั้งนี้เป็นวัยรุ่นช่วงอายุ 13-19 ปี จำนวน 11 คน ชุมชนศรีประดู่เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัยสยาม โดยมหาวิทยาลัย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมให้เกิดการใช้พื้นที่ของชุมชน และพื้นที่ของสถาบันการศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ และพัฒนาให้เกิดความสำคัญในการดำเนินการให้เกิดพื้นที่สุขภาวะชุมชนได้เข้าร่วมโครงการ “ครอบครัวตัวอย่างสร้างสุขภาวะ” ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทำความเข้าใจ ความรู้ทัศนคติและแนวคิดของวัยรุ่นในชุมชนศรีประดู่เพื่อเป็นแนวทางในการให้ความรู้เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และนำไปสู่การเกิดพื้นที่สุขภาวะของชุมชนต่อไป

### วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้ ทัศนคติที่เกี่ยวข้องในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และของวัยรุ่นในชุมชนศรีประดู่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อทราบแนวคิดที่เกี่ยวข้องในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และของวัยรุ่นในชุมชนศรีประดู่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

### สมมติฐาน

1. ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความรู้ในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของวัยรุ่นในชุมชนศรีประดู่
2. ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของวัยรุ่นในชุมชนศรีประดู่

### ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบความรู้ทัศนคติและแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของวัยรุ่นชุมชนศรีประดู่
2. ใช้เป็นแนวทางในส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกต้องของวัยรุ่น

### วิธีดำเนินการวิจัย

#### ประชากรและตัวอย่าง

เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด ได้แก่วัยรุ่นในช่วงอายุ 13-19 ปี ที่อาศัยอยู่ในชุมชนศรีประดู่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 11 คน

#### เครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methodology) โดยเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณคือแบบสอบถาม (Questionnaires) เก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ส่วนคือข้อมูลทั่วไป แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและระยะเวลาการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดาของมารดาในเขตภาษีเจริญของเพ็ญรุ่ง นวลแจ่ม (2556) มีจำนวนข้อคำถาม 14 ข้อ ช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 0-14 คะแนน และแบบประเมินทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ของภาวิน พัวพรพงษ์ จากเครื่องมือในการวัดทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของ Iowa Infant feeding Attitude Scale (2556) แบบมาตราส่วนประมาณค่า



(Rating Scale) 5 ระดับ จำนวนคำถาม 17 ข้อ ช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 17 – 85 คะแนน ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6-1

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ คำให้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ทำการสัมภาษณ์แบบ In-depth interview จำนวน 9 ข้อ

### การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้รับอนุมัติการทำวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โดยแนะนำตัวกับผู้ปกครองและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล อธิบายถึงวิธีการตอบแบบสอบถามในแต่ละส่วน แจ้งให้ทราบว่าขึ้นอยู่กับความสมัครใจในการเข้าร่วมและสามารถออกจากกรวิจัยได้ทุกเมื่อตามต้องการโดยไม่ต้องอธิบายเหตุผล ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับ มีการใช้รหัสแทนกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจะกระทำในภาพรวมตลอดจนการให้ผู้ปกครองเซ็นยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างยังไม่บรรลุนิติภาวะ

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับทัศนคติที่มีเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยใช้สูตร Chi-square test
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยทำ Content analysis

### ผลการวิจัย

- ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 11 คน เป็นเพศหญิง 7 คน เพศชาย 4 คน ทุกคนนับถือศาสนาพุทธ มีอายุระหว่าง 13-19 ปี อายุเฉลี่ย 15.36 ปี สถานภาพโสด กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 11 คน มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 คน และระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 5 คน และไม่ได้ศึกษา จำนวน 1 คน ค่าใช้จ่ายที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน 2,180 บาทแบ่งเป็นมีค่าใช้จ่ายที่ได้รับ  $\geq 3,000$  บาท/เดือน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 ,ค่าใช้จ่ายที่ได้รับ 2,001-3,000 บาท/เดือนมากที่สุดจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 รองลงมาคือมีค่าใช้จ่ายที่ได้รับ 1,001-2,000 บาท/เดือนจำนวน 3 คน และมีค่าใช้จ่ายที่ได้รับ  $\leq 1,000$  บาท/เดือนจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.10 ลักษณะครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว ผู้ปกครองย้ายถิ่นมาจากต่างจังหวัดเพราะว่าต้องมาอยู่กินและทำงานในกรุงเทพมหานคร

### - ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

วัยรุ่นชุมชนศรีประดู่ ทั้ง 11 คน สามารถบอกได้ว่านมแม่เป็นอาหารที่ดีที่สุด มีสารอาหารพอเพียงสำหรับทารกแรกเกิดถึง 6 เดือน และมีความรู้ที่นมแม่มีภูมิคุ้มกันซึ่งช่วยป้องกันการเกิดการเจ็บป่วยของลูกได้ (ร้อยละ 100) รองลงมาคือนมแม่ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาาระดับสติปัญญาของลูกและไม่ให้น้ำหรือนมผสม หรืออาหารอื่นแก่ทารกแรกคลอดวันแต่จะมีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์จำนวน 10 คน (ร้อยละ 91) และบอกว่าไม่ควรให้ลูกดูดหัวนมยาง และหัวนมหลอกหรือหัวนมปลอมเพราะจะทำให้ลูกสับสนหัวนมแม่จำนวน 5 คน (ร้อยละ 45) โดยรวมแล้ววัยรุ่นชุมชนศรีประดู่มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 63.63

### - ทัศนคติในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

วัยรุ่นชุมชนศรีประดู่ ทั้ง 11 คน มีทัศนคติเชิงบวกสูงใน 3 อันดับแรกคือนมแม่ประหยัดกว่านมผง (คะแนนเฉลี่ย 4.54) รองลงมาคือนมแม่มีสารอาหารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับทารก (คะแนนเฉลี่ย 4.45) และ



การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพิ่มสายสัมพันธ์ระหว่างแม่ลูก (คะแนนเฉลี่ย 4.36) ตามลำดับ ส่วนทัศนคติเชิงลบสูง ใน 3 อันดับแรกคือ คุณประโยชน์ในด้านสารอาหาร ของนมแม่จะมีอยู่จนกระทั่งทารกหยุดนมแม่ (คะแนนเฉลี่ย 4.18) รองลงมาคือมารดาที่ดื่มแอลกอฮอล์ไม่ควรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (คะแนนเฉลี่ย 4.09) และทารกที่เลี้ยงด้วยนมแม่จะมีโอกาสที่จะได้รับการป้อนนมเกินมากกว่าทารกที่เลี้ยงด้วยนมผสม (คะแนนเฉลี่ย 3.45)

ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์โดยรวมแล้ววัยรุ่นชุมชนศรี ประดู่มีทัศนคติในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 90.91

**ตารางที่ 1** แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามระดับคะแนนความรู้ต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของวัยรุ่นในชุมชนศรีประดู่

ระดับคะแนน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
สูง (10-14)	7	63.63
ปานกลาง (5-9)	4	36.37
ต่ำ (0-4)	0	0
Min = 9 Max= 14 $\bar{x}$ = 10.9 S.D.= 4.8		
รวม	11	100

**ตารางที่ 2** แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ค่าใช้จ่าย กับความรู้ต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของวัยรุ่นในชุมชนศรีประดู่ ทดสอบโดยวิธี Chi-square test

ปัจจัย	ความรู้ต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่						$\chi^2$ (df)	p-value
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
<b>เพศ</b>								
ชาย	3	27.27	1	9.09	0	0	0.351	0.554
หญิง	4	36.36	3	27.27	0	0	(1)	
<b>อายุ</b>								
13 ปี	2	18.18	0	0	0	0	5.238	0.264
14 ปี	1	9.09	2	18.18	0	0	(4)	
16 ปี	1	9.09	2	18.18	0	0		
17 ปี	2	18.18	0	0	0	0		
19 ปี	1	9.09	0	0	0	0		
<b>การศึกษา</b>								
ประถมศึกษา	2	18.18	0	0	0	0	1.493	0.474
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	27.27	2	18.18	0	0	(2)	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2	18.18	2	18.18	0	0		



ปัจจัย	ความรู้ต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่						$\chi^2$ (df)	P-value
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
<b>อาชีพ</b>								
นักเรียน/ นักศึกษา	6	54.54	4	36.36	0	0	1.397	0.497
รับจ้าง	1	9.09	0	0	0	0	(2)	
<b>ค่าใช้จ่าย</b>								
≤ 1,000	0	0	2	18.18	0	0	0.629	0.730
1,001-3,000	1	9.09	6	54.54	0	0	(2)	
≥ 3,001	0	0	2	18.18	0	0		

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามระดับคะแนนทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของวัยรุ่นในชุมชนศรีประดู่

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
สูง ( 65-85 )	1	9.09
ปานกลาง ( 41-64 )	10	90.91
ต่ำ (17-40 )	0	0
Max = 85, Min = 17, x = 57, S.D. = 4.47		
รวม	11	100

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ค่าใช้จ่าย กับทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของวัยรุ่นชุมชนศรีประดู่ ทดสอบโดยวิธี Chi-square test

ปัจจัย	ทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่						$\chi^2$ (df)	P-value
	สูง		กลาง		ต่ำ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
<b>เพศ</b>								
ชาย	0	0	4	36.36	0	0	0.629	0.428
หญิง	1	9.09	6	54.54	0	0	(1)	
<b>อายุ</b>								
13 ปี	0	0	2	18.18	0	0	11.00	0.270
14 ปี	0	0	3	27.27	0	0	(4)	
16 ปี	0	0	3	27.27	0	0		
17 ปี	0	0	2	18.18	0	0		
19 ปี	1	9.09	0	0	0	0		
<b>การศึกษา</b>								



ปัจจัย	ทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่						$\chi^2$ (df)	P - value
	สูง		กลาง		ต่ำ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ประถมศึกษา	0	0	2	18.18	0	0	1.925	0.382
มัธยมศึกษา	0	0	5	45.45	0	0	(2)	
ตอนต้น								
มัธยมศึกษา	1	9.09	3	27.27	0	0		
ตอนปลาย								
อาชีพ								
นักเรียน/ นักศึกษา	2	18.18	8	72.72	0	0	0.244	0.885
รับจ้างทั่วไป	0	0	1	0	0	0	(2)	
ค่าใช้จ่าย								
≤ 1,000	0	0	2	18.18	0	0	0.629	0.730
1,001-3,000	1	9.09	6	54.54	0	0	(2)	
≥ 3,001	0	0	2	18.18	0	0		

#### - แนวคิดในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

- ครอบครัวในชุมชนส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว เนื่องจากต้องมาอาศัยและทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยวัยรุ่นในชุมชนคิดว่าบุคคลในครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากที่สุด คือ พ่อและแม่ ซึ่งเป็นผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดมาแต่กำเนิด ส่วนใหญ่จะเห็นหรือรับรู้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านประสบการณ์โดยตรงจากญาติ และจากการพบเห็นทางสังคม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ตและวิทยุ เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคสังคมออนไลน์ วัยรุ่นสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีต่างๆ ได้ง่าย

- วัยรุ่นคิดว่าระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่เหมาะสมคือ 3-6 เดือน เพราะส่วนใหญ่คนในชุมชนเป็นครอบครัวเดี่ยว แม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านจึงทำให้ไม่ได้เลี้ยงดูบุตรด้วยนมแม่ต่อ

- นอกจากนี้ยังทราบว่ามีนมแม่มีประโยชน์ มีภูมิคุ้มกันต่างๆ ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและสะดวกต่อการให้นมเมื่อไหร่ก็ได้

- ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ทำให้ระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ลดลงคือ การขาดความรู้และประสบการณ์ ไม่มีญาติช่วยเหลือ และไม่มีเวลาเลี้ยงดูบุตร เนื่องจากต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และเห็นว่าหากแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ควรเลือกให้ลูกกินนมแม่ร่วมกับอาหารเสริมเพราะลูกต้องได้รับสารอาหารอย่างเพียงพอต่อร่างกาย

- ดังนั้นความคิดเห็นของวัยรุ่นส่วนใหญ่ในชุมชนศรีประจักษ์คิดว่า จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพราะนมแม่มีประโยชน์ สารอาหารครบถ้วน ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและส่งเสริมให้มีสัมพันธภาพในครอบครัวมากขึ้น

#### สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของวัยรุ่นชุมชนศรีประจักษ์ พบว่าส่วนใหญ่มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 63.63 โดยสัดส่วนวัยรุ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพศหญิงมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 36.36 ส่วนเพศชายมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระดับ



ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 27.27 จากการสัมภาษณ์วัยรุ่นในชุมชนศรีประคูปพบว่า วัยรุ่นเพศหญิงสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้มากกว่าเพศชาย อธิบายได้ว่า วัยรุ่นเพศหญิงมีวุฒิภาวะที่โตเร็วกว่าเพศชาย และประสบการณ์จากการพบเห็นการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากบุคคลภายในครอบครัว เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา พ่อและแม่ รวมถึงการมีประสบการณ์ช่วยเลี้ยงน้องทำให้มีความสนใจในเรื่องของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชินชฎา เมฆกมล (2556) ที่บอกว่า ส่วนใหญ่สามีเป็นบุคคลที่สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือน ทางด้านสมาชิกภายในครอบครัวมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ รวมถึงการมีทักษะและความรู้จะทำให้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของวรัญญา กมลคร (2551) ที่ศึกษาพบว่า มารดาหลังคลอดมีความรู้ระดับปานกลาง มีทัศนคติระดับดีและมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อย 6 เดือน แต่ในครอบครัวใหญ่มีปู่ย่า ตายาย หรือพ่อแม่ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้มารดาหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แต่ไม่ให้เลี้ยงจนครบ 6 เดือน จึงควรมีการส่งเสริมความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับกลุ่มปู่ย่า ตายาย พ่อแม่หรือญาติผู้ดูแลมารดาหลังคลอด เพื่อให้มารดาหลังคลอดได้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนานครบ 6 เดือน ซึ่งตรงกับกับการศึกษาของวรรณวิมล วิเชียรฉาย (2549) ที่ศึกษาพบว่า หญิงตั้งครรภ์จำนวนมากมีความเชื่อด้านการรับรู้ประโยชน์อยู่ในระดับดี มีความเชื่อด้านการรับรู้อุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง มีความเชื่อด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง มีความเชื่อด้านการรับรู้แรงสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับดี และมีความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่รวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง หญิงตั้งครรภ์จำนวนมากมีความตั้งใจการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือน เพราะว่าช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดี

ระหว่างแม่และลูก เป็นผลดีต่อสุขภาพของลูก และช่วยลดค่าใช้จ่าย นอกจากการมีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของนมแม่ เช่น มีภูมิคุ้มกัน มีสารอาหารครบถ้วน นมแม่ทำให้ลูกเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ ดีต่อจิตใจแม่และลูก เป็นต้นทุนที่ดีของสมองลูก ช่วยลดโอกาสเสี่ยงต่อภาวะภูมิแพ้ ปลอดภัย และประหยัดค่าใช้จ่าย แล้วการที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้ดีนั้นควรควบคู่กับทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ด้วย

ด้านทัศนคติในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่พบว่า วัยรุ่นในชุมชนศรีประคูปทั้งเพศหญิงและเพศชาย อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยร้อยละ 90.91 จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ทำให้ระยะเวลาในการให้นมแม่สั้นลง คือ ขาดความรู้ ไม่มีประสบการณ์ ไม่มีญาติช่วยเลี้ยง ไม่มีเวลาเลี้ยงดูลูก เนื่องจากออกไปทำงานนอกบ้านเพราะเห็นว่ายุ่งยากต่อการให้นมลูกและต้องทำงานจึงทำให้ระยะเวลาในการให้นมลูกสั้นลงมีผลกับทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งทัศนคติที่ดีของวัยรุ่นเกิดจากการมีประสบการณ์ต่อการเลี้ยงลูก การพบเห็นการเลี้ยงเด็ก และจากสื่อโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต วิทยุ และวิทยุ อธิบายได้ว่า ปัจจุบันมีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์นมแม่ รายการวิทยุเกี่ยวกับนมแม่ โทรทัศน์ที่มีถ่ายทอดเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และทางโรงเรียนก็มีการสอดแทรกเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สิ่งเหล่านี้จึงทำให้วัยรุ่นมีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากขึ้น เมื่อมีทัศนคติที่ดีและมีความรู้ที่ดี ต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก็จะทำให้เกิดการส่งเสริมให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของนิตยยา ดวงใจ (2551) ที่ศึกษาพบว่าทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มารดาส่วนใหญ่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ว่าเป็นการสร้างสัมพันธอันดีระหว่างแม่และลูกร้อยละ 85.00 และการศึกษาของศรีพรรษ์ ถาวรรัตน์ (2556) ที่ศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทัศนคติ การรับรู้ ความสามารถ การตัดสินใจ และพฤติกรรม





สุขภาพทางเพศดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญ ( $P < 0.05$ ) อย่างไรก็ตามก็มีการศึกษาของเจษฎา สุระแสง (2554) ที่ศึกษาพบว่านักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับเพศศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $p = .000$ ) ความรู้กับทัศนคติเกี่ยวกับเพศศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $p = .000$ )

ในด้านปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มวัยรุ่นกับความรู้และทัศนคติในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของกลุ่มวัยรุ่นในชุมชนศรีประดู่พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินั้น ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของเพ็ญรุ่ง นวลแจ่ม (2556) ที่พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาและพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดาอันเกี่ยวเนื่องกับเรื่อง อายุ สถานภาพ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างส่งผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษายังไม่ได้อยู่ในบทบาทของบิดามารดาที่ต้องเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดาโดยตรง แต่ด้วยพัฒนาการตามวัยในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความสนใจในเรื่องทางเพศ และมีแนวโน้มที่จะมีครอบครัว ซึ่งในงานวิจัยนี้ให้ความสนใจเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติของวัยรุ่นเนื่องจากอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นสูงขึ้น จึงควรมีการเตรียมพร้อมในการสร้างสุขภาวะที่ดีแก่แม่และเด็กที่จะเกิดขึ้นมา โดยการประเมินความรู้และทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นข้อมูลเบื้องต้น

สรุปได้ว่าการศึกษาที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ดีได้นั้นจำเป็นต้องมีความรู้และมีทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จึงจะทำให้มีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพิ่มมากขึ้น การส่งเสริมให้วัยรุ่นมีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้วัยรุ่นเหล่านั้นเมื่อมีครอบครัวและมีลูกก็จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากขึ้น

## ข้อเสนอแนะ

1. องค์กรชุมชน อาสาสมัครชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดกิจกรรมและให้ความรู้ รวมถึงเสริมสร้างทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ของวัยรุ่นในชุมชน เพื่อให้วัยรุ่นที่เจริญเติบโตและมีครอบครัวในวันข้างหน้า ได้มีพื้นฐานในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และอาจส่งผลให้มีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพิ่มมากขึ้น

2. สถาบันการศึกษา ควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เช่น รายวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย เพื่อเป็นการปลูกฝังให้วัยรุ่นมีทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยเน้นรูปแบบการสอน และสื่อการสอนที่เหมาะสมกับกลุ่มวัยรุ่น เช่น วีดิโอ การ์ตูนที่ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เป็นต้น

3. กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ ควรมีการจัดทำเว็บไซต์หรือสื่อวีดิโอการ์ตูนเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย จากสังคมปัจจุบันสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างก็มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตและยังเป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่าย

## ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองและชนบทเพื่อเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในวัยรุ่นเขตเมืองและชนบท

2. ควรศึกษาวิจัยการพัฒนาารูปแบบโปรแกรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของวัยรุ่นเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการดำเนินงานเชิงรุก และส่งเสริมพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของวัยรุ่น

3. ควรศึกษาที่เจาะลึกถึงปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของวัยรุ่นเช่น ปัจจัยภายในบุคคลได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองในอนาคต ถ้าได้เป็นมารดาจะสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมได้หรือไม่ ปัจจัย



ครอบครัวได้แก่ ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน  
ครอบครัว

### เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. 2557. แผนยุทธศาสตร์สุขภาพ  
กระทรวงสาธารณสุขด้านส่งเสริม  
สุขภาพและป้องกันโรค  
ปีงบประมาณพ.ศ.2557. กรมอนามัย  
กระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี
- ชนิษฐา เมฆกมล. 2556. การพัฒนารูปแบบการ  
ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่าง  
เดียวนาน 6 เดือน โดยเน้นครอบครัว  
เป็นศูนย์กลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญา  
มหาบัณฑิต. ภาควิชาการพยาบาลสูติ  
ศาสตร์. วิทยาลัยพยาบาล  
พระปกเกล้า.
- เจษฎา สุระแสง. 2544. ความรู้และทัศนคติ  
เกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนชั้น  
มัธยมศึกษาปีที่1 อำเภอสหพันธ์  
จังหวัดกาฬสินธุ์. (ออนไลน์). สืบค้น  
เมื่อวันที่25 ตุลาคม2557จาก<http://www.rdhj.moph.go.th/ojs2/index.php/rdhj/article/download/21/23>
- ชฎาภรณ์ กันณารักษ์. 2555. ความรู้และการ  
ปฏิบัติตนเกี่ยวกับการให้นมลูกของ  
แม่หลังคลอดในโรงพยาบาลพุทธชิน  
ราช. (ออนไลน์). รายงานวิจัย. สืบค้น  
เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2557. จาก  
[www.med.nu.ac.th/](http://www.med.nu.ac.th/).
- ชลรส เจริญรัตน์. 2555. ประโยชน์ของการเลี้ยง  
ลูกด้วยนมแม่. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ  
วันที่ 22 กรกฎาคม 2557. จาก  
<http://www.med.cmu.ac.th/dept/obgyn/2011>.
- ฐิติกร โตโพธิ์ไทย. 2556. การศึกษาการรับรู้การ  
ณรงค์เลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการ  
โฆษณาณมพงกับความรู้อัตนคติและ  
การตัดสินใจเลือกนมเลี้ยงลูกของแม่  
และญาติ. รายงานวิจัย. สำนักงาน

พัฒนานโยบายสุขภาพระหว่าง  
ประเทศ กระทรวงสาธารณสุข.

- ธิตินา เงินมาก. 2556. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยง  
ลูกด้วยนมแม่ครบ 4 เดือนหลัง  
คลอด. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม  
2557. จาก  
<http://www.med.nu.ac.th/>
- นิตยยา ดวงใจ. 2551. ความรู้ทัศนคติของ  
มารดาต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่  
อย่างเดียวนาน 6 เดือน. รายงานวิจัย.  
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์  
อนามัยที่5 นครราชสีมา.
- นิพนธ์พร วรมงคล, อิศรีย์ เจตน์ประยูรศักดิ์ และ  
สมพงษ์ สกกุลอิสริยาภรณ์. 2553.  
สถานการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่  
ประเทศไทย ปี 2552-  
2553=Breastfeeding situation in  
Thailand 2009-2010 การเลี้ยงลูก  
ด้วยนมแม่.วารสารวิชาการ  
สาธารณสุข. ปีที่ 20 ฉบับที่ 5 ( ก.ย.-  
ต.ค. 2554 ) หน้า 721-731. /  
มหาวิทยาลัยบูรพา
- พรนภา ตั้งสุขสันต์. 2554. ประสบการณ์และ  
ปัจจัยเชิงบริบทที่เกี่ยวข้องกับการ  
เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน  
มารดาที่ทำงานนอกบ้านเต็มเวลา.  
บทความวิจัย. ภาควิชาการพยาบาล  
สูติศาสตร์- นรีเวชวิทยา คณะพยาบาล  
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เพ็ญรุ่ง นวลแจ่ม. 2556. ปัจจัยที่ส่งผลต่อ  
พฤติกรรมและระยะเวลาการเลี้ยงดู  
บุตรด้วยนมมารดาของมารดาในเขต  
ภาคีเจริญ. รายงานวิจัย.  
กรุงเทพมหานคร. คณะพยาบาล  
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
- ภาวิน พัวพรพงษ์. 2556. เครื่องมือในการวัด  
ทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของ  
Iowa Infant feeding Attitude  
Scale. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 15



- มิถุนายน 2557 จาก  
<http://www.guruobgyn.com>  
ภัทรพร ชูประพันธ์. 2557. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของแม่ในเขตภาคกลาง ตอนล่าง.** บทความวิจัย. สาขาวิชาการพยาบาลสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ราตรี ธนศิลป์. 2551. **ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้และทัศนคติกับบทบาทการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสมาชิกชมรมสายใยรักแห่งครอบครัว ศูนย์อนามัยที่ 6 ขอนแก่น.** รายงานวิจัย. ศูนย์อนามัยที่ 6 จังหวัดขอนแก่น. โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ สังกัดสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร. 2556. **บันได 10 ขั้น.** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2557. จาก [http:// www.rpphosp.go.th/policypage/p3.html](http://www.rpphosp.go.th/policypage/p3.html).
- วรัญญา กมลละครและสันติ กมลละคร. 2551. **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวอย่างน้อย 6 เดือนของมารดาหลังคลอด ในเขตรับผิดชอบสถานีอนามัยหนองบัว อำเภอนองบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2557. จาก  
<http://www.dhsj.moph.go.th/ojs2/index.php/rdhsj/article/download/6/4>.
- วรรณวิมล วิเชียรฉาย. 2549. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนม**
- แม่อย่างเดียวนาน 6 เดือนหลังคลอดของหญิงที่มาฝากครรภ์ ณ โรงพยาบาลพระปกเกล้า. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2557. จาก <https://www.tcithaijo.org/index.php/cmunursing/article>.
- ศิริขวัญ พรหมจำปา. 2551. **ผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่น** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557. จาก <http://search.library.tu.ac.th/cgi-bin/koha/opacdetail.pl?biblionumber=531794>
- ศรีพรรณธัช ถาวรรัตน์. 2556. **ผลของโปรแกรมการให้ข้อมูลข่าวสาร การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น.**(ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2557. จาก [http://phpn.ph.mahidol.ac.th/Journal/No27\\_2.html](http://phpn.ph.mahidol.ac.th/Journal/No27_2.html).
- World Health Organization. **World Health Statistics 2013**, Indicator compendium. Geneva: World Health Organization; 2013.